

ks. Jan Kochel
Zbigniew Marek SJ

PEDAGOGIA
BIBLIJNA
W KATECHEZIE

Wydawnictwo WAM ■ Księża Jezuici
Kraków 2012

SŁOWO WSTĘPNE

Współczesny młody człowiek ma do dyspozycji świetne środki pozyskiwania wiedzy o świecie i o człowieku w postaci Internetu, Facebooka i Twitera. Potrzebuje jednak przewodnika, który dopomógłby mu odkryć prawdę, tj. nauczyłby na nowo umiejętności słuchania, krytycznego partrzenia, dotykania rzeczywistości ziemskiej oraz kontemplowania rzeczywistości, która nas przerasta. W swoim pierwszym liście św. Jan Apostoł pisze: „Oznajmiamy wam życie wieczne, które było w Ojcu, a nam zostało objawione – cośmy ujrzeli i usłyszeli, oznajmiamy także i wam, abyście i wy mieli współuczestnictwo z nami. A mieć z nami współuczestnictwo, znaczy: mieć je z ojcem i z Jego Synem, Jezusem Chrystusem” (1J 1, 2-3). Nie ma rzeczy ważniejszej od tego, aby umożliwić młodemu człowiekowi dostęp do Boga, który nadaje życiu nową wartość, czyli sens.

Ojciec św. Benedykt XVI w posynodalnej adhortacji o słowie Bożym nazwał Biblię „wielkim kodem kulturowym”¹. Kultura, ze swoimi wielorakimi aspektami jest elementem konstytutywnym ludzkiego doświadczenia. „Człowiek bytuje zawsze na sposób jakiejś kultury sobie właściwej, która z kolei stwarza pomiędzy ludźmi właściwą im więź, stanowiąc o międzyludzkim i społecznym charakterze ludzkiego bytowania”².

Nieznajomość Biblii w kulturze europejskiej jest świadectwem ignorancji. Jest jeszcze drugi aspekt, którym jest inkulturacja Ewangelii. Proces ten łączy tradycje różnych kultur. Dowartościowuje to, co w nich pozytywne i pozwala Ewangelii kształtować życie różnych Narodów.

Biblia w rękach młodego człowieka może być swego rodzaju mapą drogową lub kompasem, pozwalającym w miarę bezpiecznie poruszać się po krętych drogach cywilizacyjnych meandrów. Młody człowiek potrzebuje jednak przewodnika. Czasem mistrza wprowadzającego w tajniki współczesnego życia.

---

¹ VD 110.

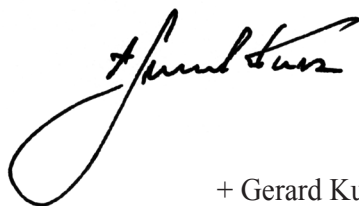
² Jan Paweł II. Przemówienie w UNESCO. L'Osservatore Romano. Wyd. polskie n. 6/1980 s.4.

Zbiór artykułów wydanych w formie książki przez księży profesorów Zbigniewa Marka i Jana Kochela stanowi nieodzowną pomoc katechetyczną w odkrywaniu w Biblii samego Boga. Pomaga w nawiązaniu dialogu międzysobowego człowieka ze swoim Stwórcą. Katecheta jest tutaj traktowany nie tylko jako nauczyciel, ale przede wszystkim jako świadek Boga, który w swoim Synu Jezusie Chrystusie nas umiłował i dla którego świadectwo miłości jest językiem dialogu.

Zebrany materiał w formie książki jest doskonałym przeglądem dorobku polskiej katechezy biblijnej po Soborze Watykańskim II. Stanowi rodzaj podręcznika, który pomaga zarówno katechezie, jak i katechizowanym w sposób pogłębiony rozumieć i odkrywać prawdy o Bogu i człowieku zawarte w Biblii. Dopiero doświadczenie człowieka przeniknięte światłem słowa Bożego i świadectwem życia Syna Bożego Jezusa Chrystusa staje się wartością bezcenną. Stanowi także fundament dialogu między Bogiem a człowiekiem. Pozwala lepiej odczytać zamysł Boga w stosunku do nas i lepiej rozumieć tajemnicę naszego „ja”.

Należy wyrazić uznanie autorom za podjęty wysiłek badawczy oraz wdzięczność za przybliżenie różnych sposobów i metod wydobywania treści przekazu biblijnego, czyli tzw. kerygmatu.

Życzyć należy zarówno katechetom, jak i katechizowanym zapału czyli „pasji” w odkrywaniu istoty przekazu słowa Bożego i nawiązaniu więzów przyjaźni z Wcielonym Słowem Bożym, tj. z Jezusem Chrystusem, Nauczycielem i Mistrzem życia chrześcijańskiego.

+ Gerard Kusz
Wiceprzewodniczący Komisji
Wychowania Katolickiego KEP

WSTĘP

W ostatnich dziesiątkach lat relacje „Biblii z katechezą” oraz „obecność Biblii w katechezie” czy też „słowa Bożego w posłudze katechetycznej” były przedmiotem wielu sympozycji katechetycznych i warsztatów organizowanych przez ośrodki doskonalenia zawodowego¹. Teoretycy i praktyki nauczania i wychowywania w wierze chętnie przywoływali pytania stawiane przez Ojców soborowych: Jak realizowano zasadę „szerokiego dostępu do Pisma Świętego”² i jego „częstego czytania”³? W jakiej mierze słowo Boże stało się w pełniejszy sposób „duszą teologii i posługi słowa” (w tym katechezy) oraz „natchnieniem całego życia chrześcijańskiego”⁴? Jakie jest miejsce Pisma Świętego w katechezie posoborowej? Jak przybliżyć (otwierać) trudne teksty biblijne współczesnym katechizowanym, zapatrzonym w Internet, Facebooka i Twittera?

O aktualności tych spraw świadczą też wydawane w ostatnim półwieczu dokumenty katechetyczne Kościoła powszechnego oraz Kościołów lokalnych⁵. W dokumentach tych zostało podkreślone, że skuteczność przekazu słowa Bożego w katechezie zależy jest w dużej mierze od tego, na ile wysiłek otwierania, wyjaśniania, tłumaczenia i aktualizacji Pisma Świętego rzeczywiście odpowiada kulturze adresatów⁶. Katecheci zabiegają o to, by tajemnice zbawienia, bez fałszowania i zniekształcania, przystosowywać

---

¹ J. Kudasiewicz (red.), *Biblia w nauczaniu chrześcijańskim*, Lublin 1991; Z. Marek, *Biblia w katechetycznej posłudze Słowa*, Kraków 1998; J. Kochel, J. Kistorz, *Biblia w katechezie*, Opole 2005; *Obecność Biblii w katechezie*, pr. zb. pod red. H. Słotwińskiej, Lublin 2008; *Usłyszeć Słowo Boże – żywe i ostrzejsze niż miecz*, pr. zb. pod red. A.E. Klicha, Kraków 2008; *W dialogu ze Słowem. Biblia w katechezie i nauczaniu religii*, pr. zb. pod red. K. Kantowskiego, Szczecin 2011.

² Por. KO 22.

³ KO 25.

⁴ KO 24.

⁵ Np. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Wyd. WAM, Kraków 2001.

⁶ Por. OIK 32; Aaok 17.

do czasu, mentalności i języka osób katechizowanych⁷. Bł. Jan Paweł II nieustrudzenie powtarzał, że katecheza może osiągnąć swój cel, gdy prawda Ewangelii będzie głoszona za pomocą różnych metod, stosownych do wieku, dojrzałości i indywidualnych uwarunkowań⁸. W dokumencie Papieskiej Komisji Biblijnej *Interpretacja Biblii w Kościele* podkreślono zaś, że „jednym z celów katechizacji powinno być wprowadzenie do pogłębionego rozumienia Biblii i do owocnej lektury, która pozwala odkryć zawartą w niej prawdę Bożą, pobudzającą do odpowiedzi, możliwie jak najbardziej wspaniałomyślną, na orędzie skierowane przez Jego Słowo do ludzkości”⁹. Z kolei Benedykt XVI – z okazji czterdziestej rocznicy Soboru Watykańskiego II – zauważył, że „w Piśmie Świętym dostrzeżono czołowy środek nowoczesnego duszpasterstwa. Polecono sporządzenie nowych przekładów Biblii z języków oryginalnych. Zaowocowało to odnową w sposobie przepowiadania, katechezie, teologii, duchowości i relacjach ekumenicznych” (Rzym, *Audiencja generalna* – 6 listopada 2005 r.). Rozwinął tę myśl w adhortacji apostołskiej *Verbum Domini*, gdzie zaapelował o biblijną animację całego duszpasterstwa¹⁰ oraz biblijny wymiar katechezy¹¹.

Poza urzędowym dowartościowaniem roli Pisma Świętego w katechezie istotnym jest też udzielanie wsparcia wszystkim, którzy świadomi swej przynależności do wspólnoty Kościoła na miarę własnych możliwości podejmują się głoszenia Ewangelii. Wobec tych osób autorzy czują się szczególnie zobowiązani do podzielenia się własnymi przemyśleniami i doświadczeniami. Korzystając z wcześniejszych publikacji, ponownie podjęliśmy ten ważny nie tylko dla nas temat, kierując się ewangeliczną zasadą, że każdy nauczyciel, gdy „staje się uczniem królestwa niebieskiego, podobny jest do gospodarza domu, który ze swego skarbcza wyjmuje to, co nowe i stare” (Mt 13, 52). W tym duchu podjęliśmy najpierw próbę wskazania na ważne dla współczesnej katechezy problemy wynikające z głoszenia przez Kościół zbawczego orędzia. Mają one pomóc w zrozumieniu ważności czy wręcz konieczności opierania na przesłaniu biblijnym całej działalności katechetycznej. W dalszej kolejności usiłujemy podpowiadać czytelnikowi, w jaki sposób, podejmując misyjną działalność Kościoła, może posługiwać

⁷ OIK 33; EN 54; Aaok 40; DOK 194.

⁸ Aaok 51.

⁹ IBK IV C, 3.

¹⁰ VD 73.

¹¹ VD.

---

się perykopami biblijnymi, tak by zawarty w nich przekaz zbawczego orędzia był czytelny i dostępny oraz rozpoznawany zgodnie z wiarą Kościoła.

Mamy też nadzieję, że sama publikacja będzie wsparciem przy naświetlaniu Bożym objawieniem spraw ludzkiego życia. Ufamy też, że poprawny kontakt ze słowem Bożym będzie otwierał ludzkie serca na Boga, w którym „żyjemy, poruszamy się i jesteśmy” (Dz 17, 28). Jesteśmy też przekonani, że kontakt ten pomoże ludziom „szukać Jego woli, widzieć Chrystusa we wszystkich ludziach, czy to bliskich, czy obcych, trafnie osądzać prawdziwe znaczenie i wartość rzeczy doczesnych tak samych w sobie, jak i w stosunku do celów człowieka”¹².

Autorzy

---

¹² KO 4.